

23.1.2025

VN/16734/2024
VN/16734/2024-OKM-34

Ammattikorkeakoulun toimiluvan muuttaminen

Säädöspohja

Ammattikorkeakoululain (932/2014) 7 §:n mukaan ammattikorkeakoulutoiminta edellyttää toimilupaa. Toimiluvan myöntää valtioneuvosto. Toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima ja että hakijalla on toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tehokkuus huomioon ottaen taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset ammattikorkeakoululaissa säädettyjen tehtävien asianmukaiseen järjestämiseen.

Toimiluvan saajalla on oikeus harjoittaa ammattikorkeakoulutoimintaa toimiluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Toimiluvassa voidaan määrätä ammattikorkeakoululle myös sen tehtäviin kohdistuvia kehittämis- ja muita velvollisuuksia.

Valtioneuvosto voi muuttaa toimilupaa tai peruuttaa sen, jos koulutustarpeen olennaiset muutokset tai muut ammattikorkeakoulutoimintaan liittyvät olennaiset syyt sitä edellyttävät taikka, jos ammattikorkeakoulu ei täytä edellä mainittuja säädettyjä edellytyksiä.

Ammattikorkeakoululain 8 §:n 1 momentin mukaan ammattikorkeakoulun toimiluvassa määrätään siitä, mitä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulun tulee antaa (*koulutusvastuu*). Toimiluvassa voidaan tarvittaessa myös täsmentää tutkintokohtaista koulutusvastuuta. Lisäksi toimiluvassa määrätään siitä, mitä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulu voi antaa.

Toimiluvan muutoshakemukset

Ammattikorkeakoulut ovat tehneet koulutusvastuuesityksiä keväällä 2024 seuraavasti:

1 Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto

- Laurea-ammattikorkeakoulu esittää tradenomi (AMK) –koulutusvastuun osalta lisättäväksi täsmennystä logistiikka

- Metropolia Ammattikorkeakoulu esittää tradenomi (AMK) -koulutusvastuun osalta lisättäväksi täsmennystä tietojenkäsittely

2 Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto

- LAB-ammattikorkeakoulu esittää laboratorioanalytiikka (AMK) –koulutusvastuuta

- Lapin ammattikorkeakoulu ja Oulun ammattikorkeakoulu esittävät insinööri (AMK) –koulutusvastuun osalta lisättäväksi täsmennystä logistiikka

- Vaasan ammattikorkeakoulu esittää insinööri (AMK) –koulutusvastuun osalta lisättäväksi täsmennystä tuotantotalous

- Metropolia Ammattikorkeakoulu esittää insinööri (AMK) –koulutusvastuun osalta lisättäväksi uutta täsmennystä apuvälinetekniikka ja kuntoutus

3 Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

- Lapin ammattikorkeakoulu esittää ensihoitaja (AMK) –koulutusvastuuta

- Laurea-ammattikorkeakoulu esittää geronomi (AMK) –koulutusvastuuta
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu esittää jalkaterapeutti (AMK) –koulutusvastuusta luopumista

4 Matkailu- ja ravitsemisalalan ammattikorkeakoulututkinto

- Centria-ammattikorkeakoulu esittää restonomi (AMK) –koulutusvastuuta

5 Liikunnan ammattikorkeakoulututkinto

- Jyväskylän ammattikorkeakoulu esittää liikunnanohjaaja (AMK) –koulutusvastuuta

6 Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto

- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu esittää uutta tutkintonimikettä restauroija (AMK) tai vaihtoehtoisesti artonomi (AMK) –koulutusvastuusta luopumista

Asian valmistelu

Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi korkeakouluille valmisteluohjeen sopimuskauteen 2025–2028 valmistautumisesta 12.2.2024. Sen yhteydessä opetus- ja kulttuuriministeriö ohjeisti korkeakouluja toimittamaan mahdolliset koulutusvastuiden muuttamista koskevat esitykset opetus- ja kulttuuriministeriölle 3.5.2024 mennessä. Esitykset tuli perustella erityisesti korkeakoulun profiiliin ja valtakunnallisten koulutustarpeiden näkökulmasta. Uusia koulutusvastuita koskevista esityksistä tuli käydä ilmi, miksi koulutustarpeisiin ei voida vastata korkeakoulujen nykyisten koulutusvastuiden puitteissa esimerkiksi sisäänottoa lisäämällä tai korkeakoulujen välisellä yhteistyöllä. Koulutusvastuun lakkauttamista koskevissa esityksissä tuli lisäksi tuoda esille mahdollisesti sovitut yhteistyö- ja siirtymäjärjestelyt muiden korkeakoulujen kanssa. Esitysten tuli sisältää myös ehdotukset koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyviksi siirtymäsäännöksiksi. Siirtymäsäännöksissä tuli huomioida korkeakoulun nykyisten opiskelijoiden oikeus suorittaa tutkinto loppuun heille myönnetyn opiskeluoikeuden mukaisesti. Opiskeluoikeuden pituus määräytyy ammattikorkeakoulututkintojen osalta ammattikorkeakoululain 30 §:n mukaisesti. Esityksiä oli mahdollisuus käsitellä opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välisissä sopimusneuvotteluissa 2024. Tarkoituksena oli, että koulutusvastuita koskevista muutoksista päätettäisiin erillisessä prosessissa syksyn 2024 aikana.

Koulutusvastuita koskevat toimilupamuutokset on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä ammattikorkeakoulujen esitysten ja niistä saadun lausuntopalautteen pohjalta.

Kaikista ammattikorkeakoulujen ministeriölle tekemistä koulutusvastuuesityksistä on pyydetty lausunnot muilta ammattikorkeakouluilta, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:ltä, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:ltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Kansalliselta koulutuksen arviointikeskukselta (Karvi), Akava ry:ltä, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:lta, Insinööriliitto IL ry:ltä, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:ltä, Ammattiliitto Prota, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:ltä, Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT:ltä, Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry:tä, Sivistysala ry Sivistalta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:ltä, Tehy ry:ltä, Tekniikan Akateemisten liitto TEK ry:ltä, Teknologiateollisuus ry:ltä, Tieteentekijöiden liitolta ja Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry:ltä. Lisäksi pyydettiin erikseen Metropolia Ammattikorkeakoulun lausunto esityksestä, joka saatiin muista lausunnoista poikkeavalla aikataululla ja joka koskee koulutusvastuusta luopumista ja jossa Metropolia Ammattikorkeakoulu jäisi ainoaksi kouluttajaksi.

Lausuntokierroksella lausunnon antaneita ammattikorkeakouluja oli seitsemän. Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Karelia-ammattikorkeakoulu totesivat lausunnoissaan, että korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulut kannattivat lähtökohtaisesti ammattikorkeakoulujen tekemiä koulutusvastuuesityksiä.

Centria-ammattikorkeakoulun esitystä - Matkailu- ja ravitsemisalalan amk-tutkinto, restonomi (AMK) -koskeva lausuntopalaute

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu toteaa haasteena olevan jo tällä hetkellä se, että restonomikoulutukseen ei riitä hakijoita valtakunnallisesti. Ala kärsii hakijapulasta ja pitovoimasta. Korkeakoulun mukaan vetovoima- ja hakijapotentialiaali ei puolla valtakunnallisesti restonomikoulutuksen laajentamista ja uusia koulutusvastuita. Haaga-Helien mielestä alan koulutustarvemuutoksiin pystytään vastaamaan nykyisten koulutusvastuiden puitteissa korkeakoulujen välisenä yhteistyönä ja lisäämällä monipuolista alan tarjontaa tarveperustaisesti nykyrakenteissa. Joustavat opintopolut, online-toteutukset sekä monimuototarjonta mahdollistavat matkailu- ja ravitsemisalalan korkeakouluopiskelun jo koko maan laajuisesti.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu näkee tehdyt esitykset perusteltuina ja että hakeneet ammattikorkeakoulut ovat tarkastelleet asiaa alueen painotusten ja tarpeiden sekä omien strategioidensa mukaisesti.

Karelia-ammattikorkeakoulun mukaan korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulu kannattaa lähtökohtaisesti esitystä.

Muut korkeakoulut eivät ottaneet esitykseen kantaa.

Akavan mukaan koulutusvastuuhakemuksia tulee arvioida useasta eri lähtökohdasta: taloudellisesta ja laadullisesta toteutettavuudesta, opetuksen ja tutkimuksen yhteydestä, koulutusvastuun tarpeesta ja korkeakoulujen autonomiasta. Akava jakaa OAJ:n huomiot yleisesti koulutusvastuiden resursseihin ja laatuunäkökuuluihin liittyen.

OAJ kannattaa pääpiirteissään ammattikorkeakouluille myönnettäviä uusia koulutusvastuita tai koulutusvastuisiin tehtäviä muutoksia. Sen mielestä osaaajapulan ratkaiseminen edellyttää määrällisten tavoitteiden lisäksi huomiota myös laadulliseen kehittämiseen. Koulutusvastuuhakemuksia tulee sen mukaan arvioida taloudellisesta ja laadullisesta toteutettavuudesta, koulutusvastuun tarpeesta sekä korkeakoulun autonomian lähtökohdista. OAJ:n näkemyksen mukaan koulutusvastuiden lisäämisen on aidosti vahvistettava koulutuksen laatua. Sen mukaan nykyisellä puolittuneella tutkinnon hinnalla ei voi taata koulutuksen laatua, sillä tutkintokohtainen rahoitus ei kata enää koulutuksen kustannuksia. OAJ:n mielestä nyt esitetyt koulutusvastuiden laajennukset edellyttävät perusrahoituksen vahvistamista sekä opetushenkilöstön riittävyden, opetuksen tuen ja tilojen käytön tarkastelua. Rahoitusnäkyminen on oltava kauaskantoisia, jotta ammattikorkeakoulut voivat palkata riittävän määrän opetus-, ohjaus- ja tutkimushenkilöstöä.

OAJ:n mielestä ennakointityön pitää tukea yhä paremmin myös korkeakoulujen välistä suunnittelua koulutustarpeisiin vastaamisessa. Sen mukaan näyttää siltä, että niin aloituspaikkojen lisäämisessä kuin uusissa koulutusvastuissa ammattikorkeakoulut ovat kilpailuasetelmassa toisiinsa nähden. Rahoitusmalli suosii isoja tutkintomääriä; kun ammattikorkeakoulu lisää aloituspaikkoja tai esittää uusia koulutusvastuita, on toisenkin optimoitava toimintaansa. Jaettava rahoitus ei kasva ja tutkinnot on tuotettava pienemmällä resurssilla.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteaa, että koulutusvastuuhakemus on tehty alueen tarpeiden pohjalta, sillä koulutuksen ajatellaan etupäässä palvelevan alueen elinkeinoelämän tarpeita enemmän kuin valtakunnallisia tarpeita. Karvi toteaa myös, että restonomikoulutusta voitaisiin järjestää Kokkolassa myös yhteistyösopimuksin strategisten kumppaneiden kanssa, kuten ennenkin. Lausunnossa todetaan, että koulutusvastuuta ei perustella TKI-toiminnalla, vaan alueen tarpeilla. Centrian alaan liittyvä TKI-toiminta liittyy luontomatkailuun, vastuullisuuteen, palvelumuotoiluun sekä kulttuuriin. Karvin mukaan koulutukseen kiinnitettävä 1,5–2 opettajan työpanos tuntuu pieneltä uuden koulutusalan opetuksen laadun ja sen riittävyden kannalta. Karvi toteaa myös, että aloituspaikkojen lisääminen Keski-Pohjanmaalle takaisi parempia mahdollisuuksia toiselta asteelta valmistuneille jatkaa opintoja korkeakoulussa alueella.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun esitystä - Liikunnan amk-tutkinto, liikunnanohjaaja (AMK) - koskeva lausuntopalaute

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu ei pidä hyvänä kehityskulkuna sitä, että koulutusvastuita laajentamalla pirstotaan koulutuskenttää ja rahoitusta. Liikunta-alan koulutusta ja rakenteita on kehitetty pitkään OKM:n johdolla suunnitelmallisesti koulutus- ja työvoimatarve-ennusteisiin nojaten. Korkeakoulun mielestä tärkeä peruslinjaus on ollut, että kustannuksiltaan suhteellisen kallista liikunnan koulutusta ei sirpaloida uusiin yksiköihin. Sen sijaan on korostettu suurempia osaamiskokonaisuuksia ja yhteistyötä alueellisesti ja valtakunnallisesti. Liikunta-alalla alueellinen ja valtakunnallinen verkostoyhteistyö on laajaa ja vakiintunutta sekä toisen asteen suuntaan, että korkeakoulujen välillä. Haaga-Helia mainitsee esimerkkeinä yhteistyön Tampereella ja Helsingissä. Haaga-Helian mielestä sinänsä perustellun esityksen ratkaisua pienellä erityisalalla tulee hakea kestävästi institutionaalisia yhteistyörakenteita kehittämällä ja lisäämällä monipuolista liikunta-alan tarjontaa tarveperustaisesti nykyrakenteissa. Joustavat opintopolut, online-toteutukset sekä monimuototarjonta mahdollistavat liikunta-alan korkeakouluopiskelun jo koko maan laajuisesti.

Haaga-Helia pitää liikuntaosaamisen lisäämistä sosiaali- ja terveysalan kanssa tunnustettuna kehittämistarpeena, johon on olemassa alueellisia ekosysteimiratkaisuja ja ohjelmia, ja joihin myös liikunta-alan koulutus on kiinnittynyt. Sen mielestä koulutusvastuuesityksessä ilmaistut sote-yhteistyön painotukset eivät varsinaisesti tuo uusia näkökulmia liikunnanohjaajakoulutukseen ja ovat jo osin olemassa olevia profiileja mm. XAMK:issa.

Haaga-Helia toteaa liikunta-alan tutkimuksen perustan vahvaksi Jyväskylässä.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ei näe liikunnanohjaaja AMK koulutusvastuun laajentamista Jyväskylän ammattikorkeakouluun tarpeellisenä. Sen mukaan nykyisten koulutusta järjestävien ammattikorkeakoulujen valmistuvien opiskelijoiden määrä riittää kattamaan koulutetun työvoimatarpeen liikunta-alan asiantuntijatehtäviin alueellisesti sekä valtakunnallisesti. XAMK huomauttaa, että liikunnanohjaaja AMK koulutusta järjestävissä ammattikorkeakouluissa koulutusta toteutetaan sekä päivä- että monimuotototeutuksena, jolloin koulutuksen kattavuus on koko valtakunnan laajuinen ja koulutuksen toteutusmuotojen monipuolisuus sekä korkeakoulujen välinen yhteistyö mahdollistavat joustavan opinnoissa etenemisen ja yksilöllisen opiskelijan ”polun” rakentumisen.

XAMK:n mukaan merkittävä osa liikunnanohjaajaksi valmistuneista työllistyy osin ja/tai kokonaan toiselle alalle, koska oman alan työpaikkoja ei ole tarjolla ja näin ollen liikunnanohjaajista on työmarkkinoilla ylitarjontaa. XAMK näkee myös, että liikunnanohjaajakoulutus JAMKissa tulisi valtakunnallisella tasolla vähentämään pienempien liikunnanohjaajakoulutusta tarjoavien amk:jen hakijamääriä. Tämä lisäisi entisestään Itä-Suomen ja etenkin Etelä-Savon negatiivista aluekehitystä väestörakenteen, työllisyyden, hyvinvoinnin ja alueen kehittämisen kannalta. XAMK:n mukaan se olisi ristiriidassa hallituksen sitoumuksen kanssa edistää itäisen ja pohjoisen Suomen alueiden mahdollisuuksia erityisesti taloudellisen kasvun, alueellisen elinvoiman, investointien vauhdittamisen, osaamisen kehittämisen ja työvoiman saatavuuden näkökulmista. Jyväskylän jo entuudestaan vahvan liikunta-alan osaamiskeskittymän vahvistaminen entisestään asettaisi XAMK:n mukaan muut ko. koulutusta tarjoavat tahot eriarvoiseen asemaan. XAMK huomauttaa, että Keski-Suomessa on merkittävä ylitarjonta liikunta-alan korkeakoulutetusta työvoimasta. XAMK katsoo, että osaamistarvetta tulisi ensisijaisesti kattaa korkeakoulujen välisen yhteistyön kautta, ei uudella koulutuksella.

XAMK:n mukaan JAMK:n esityksessä ilmaisemat TKI-työn ja sote-yhteistyön painotukset liikunnanohjaaja -koulutuksessa ovat jo osin olemassa olevia profiileja eivätkä varsinaisesti tuo uutta tulokulmaa liikunnanohjaajakoulutukseen.

Kajaanin ammattikorkeakoulun mukaan olemassa oleva koulutustarjonta kattaa hyvin alan valtakunnallisen työvoima- ja työmarkkinatarpeen. Tämän vuoksi KAMK ei pidä koulutusvastuun laajentamista tarpeellisenä. KAMK viittaa Nuoli ry:n vuonna 2022 tekemään selvitykseen liikunnanohjaajien työllistymisestä. Sen mukaan viime vuosina valmistuneista liikunnanohjaajista on työllistynyt noin 72–82%. KAMK toteaa tämän perusteella valtakunnallisen koulutusvolyymin olevan sopiva. KAMK viittaa myös työvoimabarometriin, jonka mukaan liikunnan ja vapaa-ajan ohjaajista on ylitarjontaa 7 maakunnassa (Keski-Suomi, Pirkanmaa, Etelä- ja Pohjois-Savo, Kaakkois-Suomi, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Pohjanmaa). Nämä alueet olisivat JAMK:n läheisintä rekrytointi- ja työllistymisaluetta, joten koulutukselle ei KAMK:n mukaan vaikuttaisi olevan tarvetta. Lisäksi KAMK

toteaa esityksen olevan aluepoliittinen eikä tue valtakunnallista aluekehitystä toimialalla. KAMK viittaa myös JY:n Vuokatin yksikköön, joka mahdollistaa yhtenäisen koulutuspolun ammattikorkeakoulusta yliopistoon. KAMK näkee vastaavan koulutuspolun luomisen Jyväskylään olevan vahvasti ristiriidassa Vuokatti – Kajaani akselilla toteutettavan koulutustarjonnan ja sen kehityssuunnan näkökulmasta. KAMKin mukaan JAMKin tarjoama koulutus ja sinne hakeutuvat opiskelijat vähentäisivät muihin ammattikorkeakouluihin hakevien opiskelijoiden määriä oleellisesti. Uusi koulutusavaus heikentäisi jo olemassa olevien koulutusten vetovoimaa ja toteuttamista sekä opiskelijoiden työllistymistä. KAMK:n mielestä JAMKin esitys vahvuusalueista ei tuo lisäarvoa KAMKin koulutuksille. Lisäksi sen mielestä JAMK:n esitys osaamisperusteista eroaa amk:jen liikunta-alan verkoston näkemyksistä.

Karelia-ammattikorkeakoulun mukaan korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulu kannattaa lähtökohtaisesti esitystä.

Jyväskylän yliopisto puoltaa JAMK:n esitystä. Yliopisto toteaa, että EduJyväskylän oppilaitosten yhteisenä strategisena tavoitteena on vahvistaa Jyväskylän asemaa kansainvälisesti kilpailukykyisenä hyvinvoinnin ja liikunnan osaamiskeskittymänä sekä Jyväskylän vetovoimaa ja kilpailukykyä valituilla aloilla tutkimuksessa ja koulutuksessa. Liikunta on näistä yksi keskeinen alue. Jyväskylän yliopisto, erityisesti liikuntatieteellinen tiedekunta, Huippu-urheiluinstituutti KIHU sekä muut Jyväskylän oppilaitokset muodostavat ainutlaatuisen keskittymän liikunta-alan tutkimus- ja koulutusosaamista. JY toteaa, että JAMK on profiloitunut liikunnan, hyvinvoinnin ja kuntoutuksen alueelle, mm. integroitumalla Likesin kanssa. Myös Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia on vahvistanut liikunta-alan osaamiskeskittymää.

JY:n mukaan EduJyväskylä -yhteistyön kautta juuri liikunnan, hyvinvoinnin ja kuntoutuksen synergia on vahvistunut kaikkein voimakkaimmin. Tämä mahdollistaa koulutusyhteistyön, jossa

tutkimusperusteisesti kehitetään kaikille asteille opintopolkuja, ristiinopiskelun mahdollisuuksia sekä uusia koulutusmoduuleja elinikäisen oppimisen ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin. Yhteistyön tavoitteena on vahvistaa koulutuspolkuja toiselta asteelta tohtoriksi sekä luoda yhdessä laadukkaita ja skaalautuva opintoja. Tutkimusperusteisen kehitystyön tukemiseksi alalla on yhteinen työelämäprofessori, jolla on vahvistettu liikunnan, urheilun ja hyvinvoinnin synergiaa.

JY pitää tärkeänä monipuolisten ja laadukkaiden koulutuspolkujen rakentumista liikuntalukioista ja ammatillisista tutkinnoista aina liikunta- ja terveystieteellisen alan tohtorin tutkintoon saakka. JY ja JAMK ovat huippu-urheilijamyönteinen korkeakoulu auditoinnissa. Lisäksi ne ovat yhdessä luoneet EduJyväskylä Sport Path –konseptin, jonka kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen jatkuu. JY toteaa kykenevänsä yhä tiivistyvän EduJyväskylä -yhteistyön kautta tukemaan JAMK:n osaamista.

Muut korkeakoulut eivät ottaneet esitykseen kantaa.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteaa, että korkeakoulu ei perustele hakemuksessaan koulutusvastuun laajentamista valtakunnallisella koulutustarpeella, vaan enemmänkin paikallisilla yhteistyöverkostoilla ja Jyväskylässä toteutettavilla koulutuspoluilla. Lausunnossa todetaan myös, että liikunnanohjaajien työllistyminen alansa töihin ei ole kovin varmaa, vaikka ala on haluttu opiskelupaikkana. Hakemuksessa ei tuoda esiin liikunnanohjaajien työllistymismahdollisuuksia Jyväskylässä ja Keski-Suomessa eikä valtakunnallisesti eikä tuoda esiin yhteistyöjärjestelyitä muiden alaa tarjoavien ammattikorkeakoulujen kanssa. Karvi toteaa, että JAMK on määritellyt vahvuusalueekseen monialaisen kuntoutuksen, johon yhteyteen sopii myös liikunnanohjaajan koulutus. Karvin mukaan yksi lehtori suunnittelemaan koulutusta tuntuu vähäiseltä henkilömäärältä koulutuksen laadun ja riittävyuden kannalta. Karvin mukaan valmistuneiden työllistymistä oman alansa töihin olisi tärkeää tarkastella ennen koulutusvastuun laajentamista.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun ensisijaista esitystä Kulttuurialan amk-tutkinto, restauroija (AMK) ja toissijaista esitystä artemomi (AMK) –koulutusvastuusta luopuminen – koskeva lausuntopalaute

Jyväskylän ammattikorkeakoulu näkee tehdyt esitykset perusteltuina ja että hakeneet ammattikorkeakoulut ovat tarkastelleet asiaa alueen painotusten ja tarpeiden sekä omien strategioidensa mukaisesti.

Karelia-ammattikorkeakoulun mukaan korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulu kannattaa lähtökohtaisesti esitystä.

Muut korkeakoulut eivät lausuneet esityksestä.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus ei näe restauroija (AMK) -tutkintonimikettä tarpeellisenä lisäyksenä AMK-tutkintonimikkeisiin, sillä nimike ei ole vakiintunut AMK-tutkintonimike. Sen mukaan artenomi (AMK) -nimike kattaa myös restauroinnin. Karvi kannattaa vaihtoehtoa lakkauttaa artenomi (AMK) -koulutus, sillä hakijoita ja kiinnostusta ko. koulutukseen ei ole tarpeeksi alueella eikä valtakunnallisesti. Myös rahoitus ja resurssit näyttävät vähäisiltä vähäisestä hakijamäärästä johtuen. Lakkauttaminen tukisi lisäksi Hämeen ammattikorkeakoulun alan koulutusta, sillä silloin siitä voisi muotoutua alan koulutuksen keskus. Tämä tukisi ammattikorkeakoulun profiloitumista vahvuusalueillaan sekä työnjakoa ammattikorkeakoulujen kesken. Karvin mukaan lakkauttamispäätös kannattaisi tehdä mahdollisimman pian.

Pohjoismaisen konservaattoriiliiton Suomen osasto huomauttaa merkittävästä ristiriidasta haettavan tutkintonimikkeen koulutusvastuun ja koulutuksen sisällön välillä. XAMK:n esityksessä kuvataan opintoja käyttäen konservoinnin sanoitusta. Liitto huomauttaa, että konservointi on oma ammattialansa, jolla on omat tutkintonsa konservaattori (AMK) sekä konservaattori (YAMK). Liitto toteaa, että XAMK ei hae konservointialan tutkintojen koulutusvastuuta, eikä tutkintonimikkeillä restauroija (AMK) tai artenomi (AMK) valmistuta konservointialalle, jolla ainoa kouluttaja on Metropolia Ammattikorkeakoulu. Liiton mukaan restauroinnin koulutuksen sisältöä ei voida kutsua konservoinniksi.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun esitystä - jalkaterapeutti (AMK) –koulutusvastuusta luopuminen – koskeva lausuntopalaute

Ammattikorkeakoulu teki esityksen lausuntokierroksen jälkeen, jota sitä ei voitu sisällyttää lausuntokierrokseen. Sen sijaan opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi Metropolia Ammattikorkeakoululta kantaa esitykseen. Metropolia on toinen jalkaterapeuttikoulutusta antava korkeakoulu. Korkeakoulun näkemyksen mukaan se pystyy hyvin vastaamaan jalkaterapeuttien koulutukseen valtakunnallisesti ja kasvattamaan määrällisesti jalkaterapeuttitutkinnon aloituspaikkoja tarpeen vaatiessa. Metropolialla on valmius vastata työelämän tarpeeseen muuallakin kuin pääkaupunkiseudulla. Opiskelijat voivat suorittaa tutkinnon eri paikkakunnilta muuttamatta pk-seudulle, ja jo tähän saakka Metropolia on kouluttanut työelämään osaajia muun kuin pk-seudun tarpeeseen. Tästä syystä opiskelijoiden työelämäharjoittelujaksotkin ovat toteutuneet eri puolilla Suomea.

LAB-ammattikorkeakoulun esitystä - Tekniikan amk-tutkinto, laboratorioanalytiikko (AMK) – koskeva lausuntopalaute

Jyväskylän ammattikorkeakoulu näkee kaikki tehdyt koulutusvastuuesitykset perusteltuina ja että hakeneet ammattikorkeakoulut ovat tarkastelleet asiaa alueen painostusten ja tarpeiden sekä omien strategioidensa mukaisesti.

Karelia-ammattikorkeakoulun mukaan korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulu kannattaa lähtökohtaisesti kaikkia tehtyjä koulutusvastuuesityksiä.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus nostaa esille sen, että hakemuksessa ei pohdita vaihtoehtoa, että Metropolia Ammattikorkeakoulu tarjoaisi koulutusta myös Lahdessa, Lappeenrannassa, Kajaanissa ja Kokkolassa. Hakemuksessa ei myöskään mainita yhteistyötä Metropolian kanssa. Haettava koulutus sopii sinänsä LAB-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan profilliin. Karvi pitää koulutuksen laadun ja opetuksen riittävyyden turvaamiseksi tarvittavaa lisäinvestointien määrää suurena ja painottaa, että opetuksen toteutustavan valinta tulee tehdä aina pedagogisin perustein eikä esimerkiksi taloudellisin perustein. LAB-ammattikorkeakoulu suunnittelee toteuttavansa opinnot joko suomeksi tai englanniksi. Karvi haluaa muistuttaa, että pelkkä englannin kieli ei takaa opiskelijoille vielä riittäviä kansainvälisiä valmiuksia, vaan kansainvälisyysosaamisen kehittymiseen pitää kiinnittää muutenkin opinnoissa huomiota. Lisäksi Karvi kiinnittää huomiota siihen, että opiskelijoiden opintopolun jatkaminen tuntuu ongelmalliselta, jos heidän ei ole mahdollista jatkaa YAMK-tutkintokoulutukseen tai yliopistoon maisterikoulutukseen.

Hämeen kauppakamari puoltaa esitystä ja tuo esille, että koulutuksesta on käyty keskusteluja alan yritysten kanssa. Kauppakamarin mukaan koulutusvastuun myöntäminen vastaisi Hämeen alueen osaaajatarpeisiin ja tukisi alueen yritysten työvoimatarvetta sekä pitää sitä erityisen tärkeänä alueen vahvalle elintarvikesektorille.

Lapin ammattikorkeakoulun esitystä – tekniikan amk-tutkinto, insinööri (AMK), täsmennys logistiikka – koskeva lausuntopalaute

Oulun ammattikorkeakoulu näkee uuden koulutusvastuun tarpeelliseksi ja toteaa, että mikäli koulutusvastuu myönnetään sekä Lapin että Oulun ammattikorkeakouluille tulemme tekemään tiivistä yhteistyötä opetuksessa ja soveltavassa tutkimustoiminnassa.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu puoltaa esitetyn koulutusvastuun myöntämistä ja pitää sitä tarpeellisena. Xamk tuo esille, että koulutus tukisi tiivistä yhteistyötä ja ammattikorkeakoulujen tavoitteena on rakentaa yhteisiä opintokokonaisuuksia ja soveltavan tutkimuksen hankkeita. Yhdessä tunnistettuja soveltavan tutkimuksen teemoja ovat mm. vähähiiliset kuljetusratkaisut, vastuullinen liikenne ja hankintatoimi, huoltovarmuus ja kriisitilanteista selviäminen sekä älykkäät ratkaisut logistiikan sovelluksissa. Xamk katsoo, että TKI-yhteistyö Lapin AMK:n ja Xamkin välillä tulee lisäämään eteläisen Suomen ja arktisen alueen välistä huoltovarmuutta.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu näkee kaikki tehdyt koulutusvastuuesitykset perusteltuina ja että hakeneet ammattikorkeakoulut ovat tarkastelleet asiaa alueen painostusten ja tarpeiden sekä omien strategioidensa mukaisesti.

Karelia-ammattikorkeakoulun mukaan korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulu kannattaa lähtökohtaisesti kaikkia tehtyjä koulutusvastuuesityksiä.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteaa, että hakemusta on perusteltu lähinnä alueen tarpeilla, eikä siinä pohdita vaihtoehtoja, joissa alueen tarpeet hoidettaisiin ammattikorkeakoulujen yhteistyönä. Karvi toteaa, että esitys liittyy Lapin ammattikorkeakoulun vahvuusalueisiin, huoltovarmuuteen sekä NATO-yhteistyöhön.

Teknolohiateollisuus ry pitää perusteltuna, että joko Lapin ammattikorkeakoulu tai Oulun ammattikorkeakoulu tai molemmat yhdessä antaisivat pohjoisen Suomen tarpeita palvelevaa logistiikan koulutusta. Teknolohiateollisuus katsoo, että ammattikorkeakouluista valmistuvat työllistyvät pääosin oman maakuntansa yrityksiin ja kasvukeskukseen, minkä vuoksi koulutustarvetta ei voida tarkastella ainoastaan valtakunnallisesta näkökulmasta. Hakemuksen vahvuudeksi nostetaan suunniteltu yhteistyö Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kanssa, mikä mahdollistaisi koulutuksen tehokkaamman järjestämisen. Logistiikan alalle olisi kannustettavaa luoda kaikki kouluttajat kattava verkosto, joka yhdessä voi tarjota koko verkostolle kunkin ammattikorkeakoulun vahvuuksiin kuuluvia koulutuksen osia.

Outokumpu Stainless Oy, Metsä Group, Pohjaset Oy, Boliden Kevitsa Mining Oy ja Tapojärvi Oy puolttavat esitystä ja katsovat, että koulutuksen käynnistäminen tukisi niin Lapin alueen kuin koko Suomen yritysten tarpeita. Yritysten mielestä esitetty koulutus vastaa sisällöltään maakunnan tarpeisiin, jotka liittyvät vihreän siirtymän ja pohjoisen Suomen kehittymisnäköymien edistämiseen. Lappi tarvitsee kasvavissa määrin logistiikka-alan työjohto-osaamista metsä-, teräs- ja kaivosteollisuuden tarpeisiin, vihreän siirtymän investointien mahdollistamiseksi sekä puolustusliitto NATOn kautta kehittyvään yhteistoimintaan.

Lapin liitto, Meri-Lapin kehittämiskeskus, Rovaniemen koulutuskuntayhtymä ja Kemi-Torniolaakson koulutuskuntayhtymä Lappia puolttavat esitystä ja tuovat esille, että Lapin talous nojaa metsään, teräkseen, matkailuun, kauppaan ja kaivannaistuotteisiin sekä menestyvään kylmätestaus- ja kylmäteknologiaosaamiseen. Logistiikkainsinöörin koulutus vastaisi muuttuvan maakunnan työelämän tarpeisiin. Lausunnonantajat toteavat, että Meri-Lappi tarvitsee vahvaa logistiikan ja kuljetusketjujen osaamista. Alueella toimii useita erilaisiin teollisuuden kuljetuksiin erikoistuneita yrityksiä ja metsä- ja kaivosteollisuuden investointien myötä logistiikka-alan kasvunäkymät ovat huimat. Lisäksi tuodaan esille olemassa oleva yhteistyö toisen asteen koulutuksen kanssa, mikä tukee haettavan koulutuksen toteuttamista ja sujuvien opintopolkujen toteutumista.

Lapin ammattikorkeakoulun esitystä – sosiaali- ja terveysalan amk-tutkinto, ensihoitaja (AMK) – koskeva lausuntopalaute

Oulun ammattikorkeakoulu tuo esille sen, että nykyiselle opiskelijamäärälle ei löydy riittävästi harjoittelupaikkoja ambulansseissa ja sairaaloissa. Ensihoitajaopiskelijat joutuvat jonottamaan harjoitteluun pääsyä, mikä hidastaa opintojen etenemistä ja on jo heikentänyt tavoiteajassa valmistumisia. Erityisen haastavaa on päästä harjoittelemaan kriittisissä tilanteissa hoitoa antaviin hoitotason ambulansseihin. Harjoittelupaikkojen määrä riippuu hyvinvointialueiden päätöksistä, ammattikorkeakoulut eivät voi niihin vaikuttaa. Kaikki ensihoitaja AMK-kouluttajat käyttävät samoja ensihoidon harjoittelukenttiä kaikilla Suomen hyvinvointialueilla. Oulun ammattikorkeakoulu katsoo, että olisi tärkeä tiivistää koulutusyhteistyötä pohjoisen ammattikorkeakoulujen kesken eikä aloittaa uutta ensihoitajan koulutusvastuuta. Ylikoulutus saattaa heikentää ensihoitajakoulutuksen laatua valtakunnallisesti, vaikka työelämässä osaamisvaatimukset ja vastuut ovat kasvaneet tehtäväsiirtojen ja vastuiden kasvamisen myötä. Oulun ammattikorkeakoulu toteaa myös, että ensihoitajien tarve ja saatavuus ovat tasapainossa koko Pohjois-Suomen alueella ja työvoiman osalta tilanne on pysynyt melko vakaana jo vuosia.

Kajaanin ammattikorkeakoulu toteaa, että Pohjois-Suomessa/valtakunnallisesti ei ole työvoimabarometrin tunnistamaa ensihoidon työvoimapolua, työvoiman kysyntä ja tarjonta ovat alueellisesti tasapainossa. Ammattikorkeakoulun mielestä koulutustarpeen mahdolliseen lisääntymiseen tulisi vastata nykyisten koulutusvastuiden puitteissa. KAMK käynnisti ensihoitajakoulutuksen syksyllä 2024 ja katsoo, että ensihoidon koulutusmäärien lisääminen nykyisestä vaikeuttaisi ensihoitajakoulutusten toteuttamista alueellisesti, erityisesti ensihoidon harjoittelupaikkojen osalta. Jo nykytilanteessa ensihoidon harjoittelupaikat ambulansseissa ovat rajalliset. Valtakunnallisesti on myös tunnistettu kehitys, jossa päivystys-, teho- ja anestesiahoiton harjoittelupaikkojen määrä vähenee palveluverkon supistumisen myötä (esim. Raahe, Iisalmi ja Varkaus, jossa 24 h päivystyksistä luovutaan). Tämä hankaloittaa ensihoitajaopintojen sisältämän akuuttihoitotyön harjoittelun toteuttamista. Kajaanin ammattikorkeakoulu esittää, että yhteistyötä koulutuksen toteuttamisessa kannattaa tehdä KAMKin ja mahdollisesti myös OAMKin kanssa.

Kajaanin ammattikorkeakoulu katsoo lisäksi, että opiskelijoiden opintojen etenemisen kannalta on haaste, mikäli koulutus käynnistyy vain joka toinen vuosi.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu näkee kaikki tehdyt koulutusvastuuesitykset perusteltuina ja että hakeneet ammattikorkeakoulut ovat tarkastelleet asiaa alueen painostusten ja tarpeiden sekä omien strategioidensa mukaisesti.

Karelia-ammattikorkeakoulun mukaan korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulu kannattaa lähtökohtaisesti kaikkia tehtyjä koulutusvastuuesityksiä.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus katsoo, että Lapin maakunnassa on selkeä tarve ensihoitajille. Karvi toteaa myös, että Lapin ammattikorkeakoulun esityksessä mainittu yksi rekrytoitava lehtori kuulostaa vähäiseltä opetuksen laadun ja riittävyuden kannalta, vaikka suunniteltu sisäänotto olisi vain joka toinen vuosi. Karvi huomauttaa myös, että TKI-toiminnan yhteyksiä koulutusvastuuseen ei mainita esityksessä selkeästi lukuun ottamatta arktisen alueen erityispiirteitä.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT kannattaa esitystä ja pitää sitä tarpeellisena Lapin alueen koulutus- ja työvoimatarpeiden näkökulmasta. Esityksessä on KT:n mukaan huomioitu Lapin väestön rakenne ja sairastavuus, joka on muuta maata korkeampaa sekä matkailu lisäävät omalta osaltaan osaajatarvetta Lapin ensihoidossa. KT pitää tärkeänä, että koulutuksen sisällössä sekä toteutuksessa huomioidaan Lapin alueen erityispiirteet sekä nykyhetken mukainen hoidollinen osaamistarve sekä osaajatarve.

Tehy ry kannattaa esitystä ja pitää sitä tarpeellisena valtakunnallisten koulutus- ja työvoimatarpeiden näkökulmasta. Esitystä on Tehyn mukaan perusteltu hyvin Lapin hyvinvointialueen erityispiirteillä, jotka osaltaan lisäävät osaajatarvetta Lapin ensihoidossa. Tehyn saaman palautteen perusteella Lapin alueella on tällä hetkellä ensihoidon osaajapula. Lapissa on myös tarkoitus lisätä ensihoidon, kotihoidon sekä kotisairaaloiminnan yhteistyötä päivystyksellisissä palveluissa, potilasohjauksessa sekä vuodepaikkaressurssien käytön ohjaamisessa. Suunniteltu opiskelijamäärä on Tehyn mielestä riittävän maltillinen alueen

työvoimatarpeisiin nähden. Tehy muistuttaa, että keskeistä koulutuksen onnistumiselle on, että ensihoitajaopiskelijoille turvataan riittävät ja opetussuunnitelman tavoitteet täyttävät harjoittelupaikat Lapin alueelta koko koulutuksen ajaksi. Opettajaresurssit on esityksessä huomioitu. Muista ammattikorkeakoulun ensihoidon opetustiloihin tai -välineistöön liittyvästä resurssitarpeesta ei mainita esityksessä. Ensihoidon koulutuksessa tarvittavat simulaatiotilat ja oppimisympäristöt tulee varmistaa, ennen koulutuksen käynnistymistä.

Lapin hyvinvointialue katsoo, että sen palvelujen turvaamiseksi on välttämätöntä, että Lapin ammattikorkeakoulun esittämän Ensihoitaja (AMK) koulutuksen käynnistäminen toteutuu. Koulutus tukee Lapin alueen asukkaiden ja yritysten tarpeita ja vastaa Lapin hyvinvointialueen palvelustrategian osaajatarpeisiin.

Lapin liitto, Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia ja Meri-Lapin kehittämiskeskus ry puoltavat esitystä. Koulutus vastaa pitkien etäisyyksien maakunnassa kasvavaan osaamistarpeeseen. Terveydenhuollon palveluverkoston karsiminen sekä teollisuuden ja matkailun kasvu yhdessä väestön ikääntymisen kanssa lisäävät entuudestaan ensihoitajien tarvetta tulevaisuudessa. Alueellisella ensihoitajan koulutuksella varmistetaan työvoiman paikallinen saatavuus huomioiden Lapin toimintaympäristön erityispiirteet. Koulutus tukee myös Lapin alueen yritysten tarpeita. Lappia toteaa myös, että koulutus mahdollistaa toisen asteen opiskelijoiden jatko-opinnot kyseisillä aloilla ammattikorkeakoulussa.

Laurea-ammattikorkeakoulun esitystä – Liiketalouden amk-tutkinto, tradenomi (AMK) täsmennys logistiikka – koskeva lausuntopalaute

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ei pidä haetun koulutusvastuun myöntämistä tarpeellisenä, koska Uudellamaalla on jo useita oppilaitoksia, jotka tarjoavat logistiikan koulutusta. Uuden ohjelman aloittaminen Laureassa voi heikentää kaikkien toimijoiden mahdollisuuksia tarjota laadukasta koulutusta. Lisääntyvä kilpailu vaikuttaa pätevien opettajien saatavuuteen. Xamk huomauttaa myös, että esityksestä puuttuvat konkreettiset suunnitelmat yhteistyöstä toisten korkeakoulujen kanssa ja että Laurea on suunnitellut toteuttavansa uuden koulutuksen hyödyntämällä olemassa olevaa henkilöstöä. Xamk katsoo, että esitys ei tue Laurean profiloitumista sen omilla TKI-vahvuusalueilla, jotka ovat Yhtenäinen turvallisuus, Kestävä ja monipuolinen sosiaali- ja terveysala sekä Palveluliiketoiminta ja kiertotalous.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu näkee kaikki tehdyt koulutusvastuuesitykset perusteltuina ja että hakeneet ammattikorkeakoulut ovat tarkastelleet asiaa alueen painostusten ja tarpeiden sekä omien strategioidensa mukaisesti.

Karelian mukaan korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulu kannattaa lähtökohtaisesti kaikkia tehtyjä koulutusvastuuesityksiä.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus katsoo, että esitys tukee Laurea-ammattikorkeakoulun profiloitumista, vastaa myös alueen, huoltovarmuuden ja maanpuolustuksen tarpeisiin sekä sopii ammattikorkeakoulun jo olemassa olevaan TKI-toimintaan. Karvi kuitenkin huomauttaa, että koulutuksen aloitus jo syksyllä 2025 ei ole realistista.

Akava ry ja Tradenomiliitto TRAL ry katsovat, että kokonaisuudessaan liiketalouden tradenomien koulutusmääriä ei tule kasvattaa. Koulutusvastuiden ja tutkintavoitteiden on oltava realistisia, ja sellaisia että valmistuvilla on todelliset mahdollisuudet työllistyä, ja päästä koulutustaan vastaaviin työtehtäviin. Akava ja TRAL katsovat, että yhteistyö ja työnjako koulutusta antavien Turun ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulujen kanssa olisi tehtävä ennen kuin koulutus alkaisi Laureassa. Tästä syystä suunniteltu aloitus syksyllä 2025 on epärealistinen ja esiin nostetaan huoli koulutuksessa aloittavien ensimmäisten opiskelijoiden yhdenvertaisuudesta. Koulutuksen resursoinnista liitot toteavat, että uusi koulutusvastuu olisi taloudellisesti kannattava vasta pidemmän ajan kuluessa, mikäli ammattikorkeakoulujen perusrahoitus kasvaa. Alkuvaiheen panostus tulisi TRAL:n ja Akavan mielestä olla suurempi, jolla varmistettaisiin laadukas koulutus ja ohjaus.

Laurea-ammattikorkeakoulun esitystä – sosiaali- ja terveysalan amk-tutkinto, geronomi (AMK) – koskeva lausuntopalaute

Jyväskylän ammattikorkeakoulu näkee kaikki tehdyt koulutusvastuuesitykset perusteltuina ja että hakeneet ammattikorkeakoulut ovat tarkastelleet asiaa alueen painostusten ja tarpeiden sekä omien strategioidensa mukaisesti.

Karelia-ammattikorkeakoulu mukaan korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulu kannattaa lähtökohtaisesti kaikkia tehtyjä koulutusvastuuesityksiä.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi katsoo Uudenmaan tarvitsevan lisää korkeakoulutukseen opiskelupaikkoja sekä lisää geronomeja väestön ikääntyessä, mutta toteaa, että koulutuslaajennus voitaisiin hoitaa yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa niin, että Metropolia Ammattikorkeakoulu kasvattaisi sisäänottoaan ja kehittäisi koulutustaan myös Laurea-ammattikorkeakoulun kehittäemään suuntaan. Karvin tuo esille, että esitys tukee Laurean profiloitumista ja että sillä on paljon vanhustyön TKI-hankkeita. Työnjakoa voitaisiin vielä miettiä tarkemmin 3AMK-yhteistyössä, josta erityisesti Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa. Työnjako muiden korkeakoulujen kanssa vahvistuisi, jos koulutuksessa tehdään yhteistyötä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa. Suunniteltu aloitus jo syksyllä 2025 ei Karvin mukaan ole realistista.

Akava ry pitää esitystä tarpeellisenä vahvistamaan erityisesti eteläisen Suomen työvoimatarpeita sote-alalla henkilöstön eläköityessä ja vanhusväestön määrän samaan aikaan kasvaessa. Akavan mukaan uusi tutkinto sijoittuisi suunnitellusti luontevaksi osaksi Laurean uutta kampusta sekä hyvinvoinnin osaamiskokonaisuutta. Henkilöstöä on esityksen mukaan sekä kohdennettavissa että rekrytoitava.

Tehy ry kannattaa geronomin koulutuksen käynnistämistä Laurea ammattikorkeakoulussa, mutta uuden tutkinnon vuosittainen aloituspaikkamäärä tulisi olla maltillisempi koulutuksen käynnistyessä 2025. Työllistymisvaikutusten perusteella aloituspaikkoja voi myöhemmin perustellusti lisätä. Esitys tukee Tehyn mielestä hyvin Laurea amk:n profiloitumista ja uudella tutkintovastuulla voidaan vahvistaa entisestään ammattikorkeakoulun roolia sosiaali- ja terveysalan kouluttajana Uudellamaalla. Esitys kytkeytyy myös ammattikorkeakoulun strategian mukaisiin painopistealueisiin. Tehy katsoo, että esityksessä on hyvin huomioitu uuden koulutusvastuun kytkeytyminen TKI-toimintaan ja että ammattikorkeakoulussa on ennestään vanhustyön osaamista.

Metropolia Ammattikorkeakoulun esitystä – Liiketalouden amk-tutkinto, tradenomi (AMK), täsmennys tietojenkäsittely – koskeva lausuntopalaute

Teknologiatoimiala ry katsoo, että tietojenkäsittelyn ja tietotekniikan alan koulutustarve on Suomessa merkittävä, kun alan osaajia tarvitaan enenevässä määrin lähes kaikilla toimialoilla. ICT-alan ammattikorkeakoulutusta on nykyisellään laajasti tarjolla eri ammattikorkeakouluissa. Lähtökohtaisesti uusien koulutuksien sijaan esitettyä koulutusta voisi hyödyntää tehokkaammin verkostomaisesti vastaamaan valtakunnallisiin tarpeisiin. Kuitenkin haussa vuonna 2024 alkaviin koulutuksiin haki Uudeltamaalta tietojenkäsittelyn tradenomin opintoihin ensisijaisesti yli 2300, kun valituksi tuli noin 1100. Koulutuksen lisääminen Uudellamaalla joko olemassa olevien koulutusten sisäänottoja kasvattamalla tai uuden koulutusvastuun kautta on tästä näkökulmasta perusteltua. Yhteistyön näkökulmasta esitetyn koulutuksen vahvuutena olisi sen modulaarinen rakenne, joka sallii joustavan opiskelun myös muiden korkeakoulujen tarjonnasta. Näin Metropolia voisi uuden koulutuksen suunnittelussa keskittyä omien vahvuuksiensa ja toisaalta yhteistyön kautta muiden tietojenkäsittelyn koulutustarjoajien vahvuuksien varaan rakentuvaan koulutukseen.

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Oy näkee, että hakija voi lähtökohtaisesti vastata perusteltuun koulutustarpeeseen jo olemassa olevilla koulutusvastuillaan (liiketalous+tekniikka) ja/ tai korkeakoulujen yhteistyönä. Mikäli hanke toteutuisi, Haaga-Helia piti tärkeänä, että koulutus ja substanssi linkitetään eksplisiittisesti sote-alan digitalisaatiokehittämiseen. Näin varmistettaisiin IT-tradenomikoulutusten erilaisia painopisteitä ja profiileja metropolialueella. Päällekkäisyyksiä pitää välttää ja pidemmällä tähtäimellä myös tarpeetonta ja epätervettä kilpailusetelmaa sinänsä vetovoimaisella koulutusallalla. Tehtävään investointiin nähden on ottava huomioon ikäluokkakehitys ja kiristyvä kilpailu hakijoista kaikilla aloilla ja alueilla, myös metropolialueella. Tähänastinen OKM:n pidättyväinen linja koulutusvastuitten kautta tehtäviin koulutuslaajennuksiin on Haaga-Helian mukaan ollut kestävä ja perusteltu myös metropolialueella. Alueellisesti ja työelämässä yleisemmin

tapahtuvat koulutustarvemuutokset edellyttävät toki korkeakouluilta nopeaa reagoitakykyä. Joissain tilanteissa kyse on myös eteenpäin tarkasteltuna uuden koulutustarpeen ennakkoinnista. Tämä on mahdollista tehdä nykyisten koulutusvastuiden puitteissa ja/tai korkeakoulujen välisenä yhteistyönä.

Tradenomiliitto TRAL ry toteaa, että tietojenkäsittelyn tradenomit ovat työllistyneet toistaiseksi hyvin, mutta vastavalmistuneiden osalta on ollut havaittavissa selkeää työllistymisen heikkenemistä aiempaan erinomaiseen tilanteeseen verrattuna. Ala on murroksessa, jossa niin tulevaisuudessa tarvittava osaaminen kuin työllistyminen on epävarmaa. Alan koulutusmääriä ei siis ole tarpeen kasvattaa akuutista työelämän näkökulmasta. Yleisesti tietojenkäsittelyn tradenomitutkiminto on löytänyt asemansa työelämästä hyvin. Valmistuneiden osaaminen on laajaa, joka on tuonut haasteeksi osaamisen sanoittamisen – tutkintonimike ei anna riittävän selkeää kuvaa valmistuneen osaamisalueesta ja saadusta koulutuksesta. Tämän ja profiloitumisen kannalta tutkinnon uuden koulutusvastuuesityksen olisi tullut olla strategisesti selkeämpi, esimerkiksi painotuksella vahvasti hyvinvointi- ja terveysteknologiaan. Tällöin esitys vahvistaisi ammattikorkeakoulujen profiloitumista sekä antaisi selkeän suuntauksen ja painotuksen koulutukselle. Kokonaisuudessaan tietojenkäsittelyn tradenomien koulutusmääriä ei tule kasvattaa. Tutkintotavoitteet kaudelle 2025–2028 ovat ylittämässä työelämän tarpeet tradenomien kouluttamiselle. Koulutustarvetta ei siis ole, eikä näin koulutusvastuun lisäämiselle ole tarvetta. Metropolian laadukas ja kattava koulutustarjonta tietojenkäsittely insinöörien osalta on profiililtaan selkeä, ja vastaa jo itsessään Uudenmaan alueen tarpeisiin alan näkökulmasta. Ei kuitenkaan ole epäselvyyttä, etteikö esitetty tietojenkäsittely tradenomien koulutus olisi lopulta laadukas Metropolian toteuttamana. Tietojenkäsittelyn tradenomeja kouluttaa jo 17 ammattikorkeakoulua. Näistä kaksi suurinta, Haaga-Helia ja Laurea, toimivat Uudellamaalla. Lähes puolet tietojenkäsittelyn tradenomeista koulutetaan jo nyt Uudellamaalla (2023 yhteensä 1008, joista 447 Uudellamaalla, Lähde: Vipunen). Lisäksi tietojenkäsittely tradenomin koulutusta tarjotaan muissa ammattikorkeakouluissa hyvin laajasti monimuotoisena etätoteutuksena. Uudenmaan ammattikorkeakoulujen on syytä jatkaa vahvaa profiloitumistaan ja vastata kukin omalla painotuksellaan alueen koulutustarpeisiin. Yhteistyön syventämisellä on myös mahdollisuus, ja esimerkiksi Metropolian hakemuksessaan kuvaamaa osaamista olisi mahdollista hyödyntää tietojenkäsittely tradenomien koulutuksessa Uudellamaalla yhteistyöllä Haaga-Helian ja Laurean kanssa, eli panostamalla jatkossakin 3AMK yhteistyöhön. Esitys ei näin ollen Tradenomiliiton mukaan tue ammattikorkeakoulujen profiloitumista, eikä paranna työnjaon selkeytymistä. Esityksestä ei käy ilmi syvemmin, miten juuri tietojenkäsittely tradenomien tutkiminto olisi tukemassa ja mahdollistamassa TKI-toiminnan lisäämistä niin määrällisesti kuin laadullisesti. Osallistuminen jo olemassa olevaan hanketoimintaan ei siis laajenna tutkimustoimintaa, jonka kasvattamisen Tradenomiliitto näkee olevan oleellinen osa koulutusvastuita. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli asettaa ammattikorkeakoulut kilpailuasetelmaan, jolloin uudet koulutusvastuut ovat aina pois muualta. Tradenomiliitto kantaa huolta myös henkilöstön jaksamisesta. Koulutuspolku toiselta asteelta on jo olemassa Uudellamaalla niin Haaga-Helian kuin Laurean tarjoamana. Samoin niin Haaga-Helia kuin Laurea tarjoavat mahdollisuuden amk-tutkinnon suorittaneille IT-tradenomeille jatkaa opintojaan soveltuvalla yamk-tutkinnolla. Näin ollen esitetty koulutusvastuu jää irralliseksi muista koulutuspoluista, vaikka huomioikin mahdollisuuden jatko-opintoihin muissa korkeakouluissa ja joitakin osin myös Metropoliasa. Esityksen mukaisesti tavoitteena olisi toteuttaa ensimmäinen opiskelijaryhmä syksyllä 2026. Aikataulullisesti koulutus on mahdollista toteuttaa ja aloittaa valmisteltuna.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteaa, että vaikka Uusimaa tarvitsee lisää korkeakoulutukseen opiskelupaikkoja, tradenomi (AMK) tietojenkäsittely -koulutuksia on useassa ammattikorkeakoulussa ympäri Suomen. Uudellamaallakin tietojenkäsittelyn tradenomeja koulutetaan jo Haaga-Helia- että Laurea-ammattikorkeakoulussa. Koulutustarpeeseen voitaisiin vastata myös olemassa olevien koulutusten sisäänottoja kasvattamalla sekä yhteistyöjärjestelyin. Esitys tukee Metropolia Ammattikorkeakoulun profiloitumista ja siinä hyödynnetään Metropolia Ammattikorkeakoulun innovaatiokeskittyviä. Koulutus voitaisiin toteuttaa myös 3AMK-yhteistyössä, mistä ei ollut mainintaa hakemuksessa. Esityksellä on yhteyksiä Metropolia Ammattikorkeakoulun TKI-toimintaan. Metropolia Ammattikorkeakoululla on jo paljon alan osaamista. Esityksen mukaan aiotaan tehdä alalle myös uusia rekrytointeja, sillä usea nykyisestä henkilöstöstä on jäämässä eläkkeelle. Aloitukset syksyllä 2026 kuulostaa realistiselta. Metropolia Ammattikorkeakoulu aikoo ottaa koulutukseen yhteensä 280 opiskelijaa 2 rinnakkaisryhmään (suomi ja englanti). Metropolia Ammattikorkeakoulun kannattaisi kiinnittää opetuksen ja koulutuksen laatuun ja opiskelijoiden kokemukseen nykyistä enemmän huomiota, jotta myös AVOP-mittarin tulokset nousisivat. Huonosti suunniteltua ja toteutettua koulutusta ei kannata järjestää, varsinkaan kun alueella on jo esitetyn alan koulutustarjontaa.

Oulun ammattikorkeakoulun esitystä – tekniikan amk-tutkinto, insinööri (AMK), täsmennys logistiikka – koskeva lausuntopalaute

Teknoliateollisuus ry kertoo, että Ammattikorkeakouluista tekniikan alalta valmistuvat työllistyvät pääosin oman maakuntansa yrityksiin tai kasvukeskuksiin. Näin ollen tarvetta ei voida tarkastella vain valtakunnallisesta näkökulmasta. Valtakunnallisesti tarkasteltuna kuitenkin voidaan pitää perusteltuna, että joko Lapin ammattikorkeakoulu tai Oulun ammattikorkeakoulu tai molemmat yhdessä antaisivat pohjoisen Suomen tarpeita palvelevaa logistiikan koulutusta. Hakemuksessa mainitaan halukkuus yhteistyöhön muiden logistiikan kouluttajien kanssa, mutta ei tuoda esille pidemmälle meneviä suunnitelmia yhteistyöstä. Logistiikan alalle olisi kannustettavaa luoda kaikki kouluttajat kattava verkosto, joka yhdessä voi tarjota koko verkostolle kunkin ammattikorkeakoulun vahvuuksiin kuuluvia koulutuksen osia. Ammattikorkeakoulujen uusien koulutusvastuiden haasteena on uuden opetushenkilökunnan rekrytointi. Tiiviin yhteistyön ja työnjaon varaan rakentuva koulutus vähentäisi tarvetta uusien opettajien löytämiselle.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus katsoo, että Oulun ammattikorkeakoulun insinööri (AMK), täsmennys logistiikka -esityksen taustalla on alueellinen ja vientiteollisuuden koulutustarve, johon nykyisillä koulutusvastuilla ja nykyisellä koulutustarjonnalla ei voida vastata. Logistiikan koulutus osana tekniikan alan insinööri- ja/tai tradenomi (AMK) -tutkintoja järjestetään tällä hetkellä neljässä ammattikorkeakoulussa (JAMK, HAMK, XAMK ja SAMK). Näistä Pohjois-Pohjanmaalle lähin logistiikka-alan insinöörikoulutuksen tarjoaja on Jyväskylän ammattikorkeakoulu, mikä ei ole kestävä ratkaisu Pohjois-Pohjanmaan alan tarpeisiin. Myös Lapin ammattikorkeakoulu on hakemassa insinööri (AMK)-koulutusvastuuta, mikä myös helpottanee Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Suomen ja Lapin alan osaajapulaa. Alueellisten yhteistyökumppaneiden lausuntojen mukaan logistiikka-alalta valmistuneiden saatavuus Pohjois-Pohjanmaalla ei vastaa alueen työelämän eikä vientiyritysten tarpeita. Myös Laurea-ammattikorkeakoulu on hakemassa tradenomi (AMK), logistiikka -koulutusvastuuta. Esityksessä ei pohdita sitä vaihtoehtoa, että jos Lapin ammattikorkeakoulu saa insinööri (AMK), logistiikka -koulutusvastuun, riittäisikö Lapista valmistuneita myös Pohjois-Pohjanmaan tarpeisiin tai millaista yhteistyötä Oulun ammattikorkeakoulu voisi tehdä Lapin ammattikorkeakoulun kanssa logistiikan alan koulutuksessa.

Karvin auditoinnin (Karttunen ym. 2024) mukaan osana strategiaprosessia Oulun ammattikorkeakoulu toteutti osallistavan toimintaympäristön analyysin, joka kattoi alueen demografisen analyysin, työelämän keskeiset muutostrendit ja osaamistarpeet, rahoitusmalliin tulossa olevat muutokset sekä Oulun alueen ja Oulun innovaatioallianssin tulevaisuuden näkymät. Karvi pitää Oulun ammattikorkeakoulun tietoperustaa logistiikan alan osaajatarpeesta luotettavana. Oulun ammattikorkeakoulun suunnitelmissa on käynnistää uuden koulutusvastuun ensimmäinen koulutusohjelma englanninkielisenä, mikä tukisi Oulun ammattikorkeakoulun kansainvälisyystavoitteita. Pelkkä englanniksi opiskeleminen ei anna opiskelijoille vielä riittävästi kansainvälisyysosaamista, vaan niiden kehittämiseen pitää myös erikseen panostaa (Huusko & Nurkka 2024). Oulun kauppakamarin mukaan logistiikan alan osaajat työllistyvät usein tehtäviin, joissa englannin kieli on osittainen työkieli. Esityksen mukaan uuden koulutusvastuun on tarkoitus profiloitua tukemaan vientiteollisuuden ja toimitusketjujen hallinnan osaamista. Oulun ammattikorkeakoulun strategin mukaan sen tehtävä on palvella työ- ja elinkeinoelämän kehittämisen ja uudistamisen tarpeita ja vahvistaa alueen elinvoimaisuutta sekä vastata Pohjois-Suomen ammattikorkeakoulutuksen monimuotoisuudesta. Esitys siis tukee Oulun ammattikorkeakoulun strategisia tavoitteita myös kansainvälistymisen vahvistamisessa ja vientiosaajien lisäämisessä alueelle. Karvi pitää tärkeänä, että Oulun ammattikorkeakoulu aikoo tehdä tutkinnon suunnittelussa ja profiloinnissa alakohtaista yhteistyötä sekä kotimaisten korkeakoulujen kanssa että eurooppalaisessa yliopistoverkostossa.

Uudella esitetyllä koulutuksella halutaan tukea Pohjois-Pohjanmaan kansainvälistymiskehitystä, mikä on esityksen mukaan muita alueita heikompa. Koska uusi koulutusvastuu liittyy vientiteollisuuden tarpeisiin, kansainvälistymisvalmiuksiin tulee kiinnittää huomiota sekä koulutuksen osaamistavoitteiden määrittelyssä että opetushenkilöstöä rekrytoitaessa. Opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia voi kasvattaa myös kansainvälisillä opiskelijavaihtoilla ja kansainvälisellä työharjoittelulla (ks. Huusko & Nurkka 2024). Karvin auditoinnissa (Karttunen ym. 2024) suositeltiin, että kansainvälisten opiskelijoiden määrän lisääntyessä Oulun ammattikorkeakoulu lisää sekä opiskelijoiden että henkilöstön kansainvälistymisosaamista. Englanninkielisessä koulutuksessa tulee parantaa ei-suomenkielisten opiskelijoiden suomen kielen valmiuksia työllistymismahdollisuuksien vahvistamiseksi.

Esityksessä oli vain mainintana, että ulkoisesti rahoitettuja TKI-hankkeita hyödynnetään tutkinto-ohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Karvin auditointi (Karttunen ym. 2024) osoitti, että Oulun ammattikorkeakoululla on alueellisesti vaikuttavaa hanketoimintaa ja merkittävää verkostoyhteistyötä. Oulun ammattikorkeakoulu pyrkii kasvattamaan ulkoisesti rahoitettujen hankkeiden määrää ja vahvistamaan TKI-toiminnan vaikuttavuutta. Esityksessä on huomioitu koulutuksen synergiaedut Oulun ammattikorkeakoulun olemassa olevan koulutustarjonnan kanssa, kuten tekniikan alan yhteisten opinnot tuotantotekniikan ja liiketaloudellisten aineissa. Koulutuksen suunnittelun kustannustehokkuutta lisää se, että Oulun ammattikorkeakoulu pystyy hyödyntämään suunnittelussa jo olemassa olevia koulutuksia ja yhteistyöverkostoja alueellisten toimijoiden, kuten Oulun kauppakamarin kanssa. Esityksen mukaan on rekrytoida kolme uutta lehtoria, kun alan olemassa olevaa henkilöstöä on jo 25 valmiina.

Esitys vahvistaa logistiikan alan AMK-tutkintojen tarjontaa kansallisesti. Esityksessä tutkintonimike on esitetty suomenkielisenä: tekniikan amk-tutkinto, insinööri (AMK), täsmennys logistiikka. Jos sekä Lapin että Oulun ammattikorkeakoulut saavat koulutusvastuun sekä Laurea-ammattikorkeakoulu tradenomi, logistiikka -koulutusvastuun logistiikan alan tarjonta lähes kaksinkertaistuu Suomessa. Oulun ammattikorkeakoulu aikoo ottaa yhteensä koulutukseen 160 opiskelijaa. Koulutusvastuun voimaantuloaika 1.1.2025 ja koulutuksen käynnistyminen alustavasti syksystä 2026 alkaen mahdollistaa koulutuksen suunnittelun ja kuulostaa realistiselta. Opetushallitus toteutti vuonna 2018 laajan valtakunnallisen liikenne- ja logistiikka-alan osaamis- ja koulutustarpeiden selvityksen (OPH Raportit ja selvitykset 2018:5). Raportissa tuotettiin laaja analyysi liikenteen ja logistiikan megatrendeistä, mistä voi olla hyötyä alan koulutuksen kehittäjille.

Lapin ammattikorkeakoulu kertoo, että mikäli koulutusvastuu myönnetään sekä Lapin että Oulun ammattikorkeakouluille ne tulevat tekemään tiivistä yhteistyötä opetuksessa ja soveltavassa tutkimustoiminnassa huomioiden Pohjois-Suomen teollisuuden logistiikka-alan kasvava osaamistarve sekä tukemalla kasvuhaluisten teollisuuden yritysten kestävästä kasvusta ja kansainvälistymisestä sekä uudistumisesta. Esitetyt koulutusvastuut vastaavat ajankohtaisuudellaan ja sisällöllään Pohjois-Suomen tulevaisuuden logistiikka-alan tarpeisiin ja koulutustarve on tunnistettu myös ”Pohjoisen ohjelmassa” osana hallitusohjelmaa.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ei näe tarpeellisenä haetun koulutusvastuun myöntämistä. OAMKin logistiikkaan tähtäävä koulutus on yhdistelmä eri tekniikan aloja, ei varsinaisesti logistiikan koulutusta. Vastaavasti Oulun yliopistossa on Teknillisen tiedekunnan alla tuotantotalouden tutkimusyksikkö, joka vastaa tuotantotalouden tutkimuksesta ja opetuksesta. On tärkeää säilyttää alueellinen tasapaino koulutustarjonnassa. Keskittymällä logistiikan koulutukseen pohjoisessa Suomessa Lapin AMK:n ehdotettuun uuteen koulutusohjelmaan, varmistetaan koulutuksen saavutettavuus ja tuetaan alueellista kehitystä. OAMKin TKI-painoalat ovat Digitaaliset ratkaisut, Vähähiilisyys sekä Liiketoiminnan kehitys. OAMKilla ei siis ole suoraan logistiikkasektoriin tutkimusohjelmaa, joten sen hakema uusi koulutusohjelma ei istuisi hyvin OAMKin toimintaan TKI-näkökulmasta. Digitaalisiin ratkaisuihin sisältyy drone- sekä autonomiset työkonet -TKI-työtä, mutta muuten painoala keskittyy muuhun kuin itse logistiikan kehittämiseen. Rahoitusta ja resurssointia Xamk pitää osittain riittävänä, mutta hakemuksessa nojataan yhteistyöhön muiden ammattikorkeakoulujen kanssa ja Eurooppa -yliopisto yhteistyöhön, joita ei mainita sen tarkemmin. Tutkinnon muut osat tulisivat melko pitkälti jo olemassa olevista koulutuksista niin tekniikan, liiketalouden ja YAMK-tutkinnoista.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu näkee tehdyt esitykset perusteltuina ja että hakeneet ammattikorkeakoulut ovat tarkastelleet asiaa alueen painotusten ja tarpeiden sekä omien strategioidensa mukaisesti.

Karelia-ammattikorkeakoulu mukaan korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulu kannattaa lähtökohtaisesti esitystä.

Akava ry:n mukaan koulutusvastuuhakemuksia tulee arvioida useasta eri lähtökohdasta: taloudellisesta ja laadullisesta toteutettavuudesta, opetuksen ja tutkimuksen yhteydestä, koulutusvastuun tarpeesta ja korkeakoulujen autonomiasta. Akava jakaa OAJ:n huomiot yleisesti koulutusvastuiden resursseihin ja laatu- ja näkökulmiin liittyen.

OAJ kannattaa pääpiirteissään koulutusvastuisiin tehtäviä muutoksia ehdollisesti.

Vaasan ammattikorkeakoulun esitystä – tekniikan amk-tutkinto, insinööri (AMK), täsmennys tuotantotalous – koskeva lausuntopalaute

Teknoliateollisuus ry näkee, että valtakunnallisesta näkökulmasta tuotantotalouden insinöörien tarpeeseen voitaisiin vastata lisäämällä sisäänottoa erityisesti niissä tuotantotalouden insinöörien koulutuksissa, joihin on selkeästi enemmän ensisijaisia hakijoita kuin valittuja. Ammattikorkeakouluista tekniikan alalta valmistuvat työllistyvät pääosin oman maakuntansa yrityksiin tai kasvukeskuksiin. Näin ollen tarvetta ei voida tarkastella vain valtakunnallisesta näkökulmasta. Haettu koulutusvastuu pyrkii vastaamaan erityisesti Vaasan alueen vientiyriytysten tarpeisiin ja on perusteltu, mikäli muut korkeakoulut, joilta alueelle työllistytään, eivät pysty tarpeeseen vastaamaan. Yhteistyötä opintojen järjestämisessä olisi hyvä tarkastella myös Vaasan yliopiston kandidaattitason koulutuksen kanssa sekä muiden tuotantotalouden insinöörikoulutusta antavien ammattikorkeakoulujen kanssa. Ammattikorkeakoulujen uusien koulutusvastuiden haasteena on uuden opetushenkilökunnan rekrytointi. Tiiviin yhteistyön ja työnjaon varaan rakentuva koulutus vähentäisi tarvetta uusien opettajien löytämiselle. Hakemuksen vahvuutena yhteistyön näkökulmasta on vahva linkitys Vaasan yliopiston koulutustarjontaan, mikä tarjoaisi selkeitä jatkokoulutusputkia.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteaa, että tällä hetkellä insinööri (AMK), täsmennys tuotantotalous -koulutusta tarjotaan jo Centria-, Metropolia, Satakunnan, Savonia- ja Turun ammattikorkeakouluissa sekä Noviaassa, mitä ei ole mainittu Vaasan ammattikorkeakoulun hakemuksessa. Insinööri (AMK), täsmennys tuotantotalous -koulutuksen tarjonta on siis jo hyvin laajaa valtakunnallisesti. Vaasan ammattikorkeakoulu aikoo ottaa koulutukseen yhteensä 320 opiskelijaa. Esityksessä ei ole pohdittu vaihtoehtoja, että tuotantotalouden koulutusta voitaisiin tarjota Vaasassa yhteistyöjärjestelyin ja jo olemassa olevien koulutusten sisäänottoja kasvattamalla. Esitys liittyy Vaasan alueen energiateollisuuteen, jossa teollinen tuotanto on keskeistä. Hakemuksessa ei tuoda esille työnjakoa muiden korkeakoulujen kanssa. Vaasan ammattikorkeakoulu ei tuo esityksessään ilmi esityksen yhteyksiä omaan TKI-toimintaansa. Rekrytoitavat yksi yliopettaja ja yksi lehtori kuulosta vähäiseltä opetuksen riittävyden ja laadun takaamiseksi. Vaasan ammattikorkeakoulu aikoo ottaa koulutukseen yhteensä 320 opiskelijaa. Esityksellä ei ole suuria vaikutuksia koulutusjärjestelmän kokonaisuuteen ja koulutuspolkuihin. Aloittaminen vuonna 2026 kuulostaa realistiselta.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu näkee tehdyt esitykset perusteltuina ja että hakeneet ammattikorkeakoulut ovat tarkastelleet asiaa alueen painotusten ja tarpeiden sekä omien strategioidensa mukaisesti.

Karelia-ammattikorkeakoulun mukaan korkeakoulut pystyvät itse parhaiten arvioimaan alueellisen koulutustarpeen ja sen volyymin sekä keinot, joiden avulla näihin tarpeisiin voidaan vastata. Sen vuoksi korkeakoulu kannattaa lähtökohtaisesti esitystä.

Akava ry:n mukaan koulutusvastuuhakemuksia tulee arvioida useasta eri lähtökohdasta: taloudellisesta ja laadullisesta toteutettavuudesta, opetuksen ja tutkimuksen yhteydestä, koulutusvastuun tarpeesta ja korkeakoulujen autonomiasta. Akava jakaa OAJ:n huomiot yleisesti koulutusvastuiden resursseihin ja laatu- ja näkökulmiin liittyen.

OAJ kannattaa pääpiirteissään koulutusvastuisiin tehtäviä muutoksia ehdollisesti.

Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto päättäisi ammattikorkeakoulujen toimiluvista ammattikorkeakoulujen esitysten pohjalta lukuun ottamatta Vaasan ammattikorkeakoulua. Päätös Vaasan ammattikorkeakoulun esityksestä valmistellaan myöhemmin.

4.1. Myönteiset päätökset

Koulutusvastuiden sääntelyn tavoitteena on turvata korkeakoulujen koulutustarjonta kaikilla aloilla yhteiskunnan tarpeiden mukaisesti, varmistaa korkeakoulutuksen tarkoituksenmukainen mitoitus ja voimavarojen optimaalinen kohdentaminen sekä vahvistaa korkeakoulujen mahdollisuuksia vastata yhteiskunnan osaamistarpeisiin, tieteen muutoksiin sekä profiloitua vahvuusalueilleen.

Korkeakoulujen koulutuksen tulee monilla aloilla palvella osaamis- ja työvoimatarpeita myös valtakunnallisesti.

Esitetään, että valtioneuvosto muuttaa toimilupia seuraavasti:

4.1.1. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kulttuurialan ammattikorkeakoulututkintoon liitettävä artemi (AMK) -tutkintonimike poistetaan

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun järjestämän artemikoulutuksen hakijamäärät ovat ammattikorkeakoulun mukaan pudonneet viimeisen viiden vuoden aikana niin, että ammattikorkeakoulu on joutunut järjestämään täydennyshakua. Vuonna 2023 koulutus ei käynnistynyt lainkaan. Vuonna 2024 ensisijaisten hakijoiden määrä jäi kauas aloituspaikkamäärästä. Heikon vetovoiman vuoksi koulutus on muodostunut taloudellisesti kannattamattomaksi. Koulutusvastuusta luopuminen mahdollistaa korkeakoulun keskittymisen vahvuusalueilleen. Hämeen ammattikorkeakoulu olisi tämän jälkeen ainoa ammattikorkeakoulu, joka järjestää artemi (AMK) –koulutusta, mikä vahvistaisi Hämeen ammattikorkeakoulun profiloitumista.

4.1.2. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkintoon liitettävä jalkahoitaja (AMK) -tutkintonimike poistetaan

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun järjestämään jalkaterapeuttikoulutukseen ei ole ollut riittävästi hakijoita, jolloin korkeakoulu on joutunut harventamaan koulutuksen aloittamista eikä koulutusvastuun toteuttaminen ole näin ollen käytännössä ollut mahdollista. Koulutuksen keskeyttäneiden osuudet ovat myös olleet korkeita vaihdellen 24 %:sta jopa 73 %:iin. Koulutusvastuusta luopuminen mahdollistaa korkeakoulun keskittymisen vahvuusalueilleen. Metropolia Ammattikorkeakoulu olisi tämän jälkeen ainoa ammattikorkeakoulu, joka järjestää jalkaterapeutti (AMK) –koulutusta. Se on ilmoittanut pystyvänsä vastaamaan jalkaterapeuttien koulutustarpeesta valtakunnallisesti ja lisäämään tarvittaessa koulutusmääriä.

4.1.3. Lab-ammattikorkeakoulun tekniikan ammattikorkeakoulututkintoa koskevaan koulutusvastuuseen lisätään laboratorioanalytiikka (AMK) -tutkintonimike.

Uusi koulutusvastuu vastaisi alan työvoimatarpeisiin pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Tällä hetkellä ko. koulutusvastuu on ainoastaan Metropolia Ammattikorkeakoululla. Lab-ammattikorkeakoulu on suunnitellut vievänsä koulutusta myös muualle Suomeen. Esitystä on valmisteltu yhdessä työelämän kanssa. Haettu koulutusvastuu liittyy kiinteästi Lab-ammattikorkeakoulun vahvuusalueeseen Kestävä kasvu - monikäyttöiset materiaalit. Laboratorioanalytiikkokoulutusta tarvitaan materiaalien ja materiaaliavirtojen teknisten ratkaisujen kehittämisessä ja käytännön toteuttamisessa yrityksissä ja tuotekehitys- ja tutkimusorganisaatioissa. Rahoitussuunnitelma on laadittu huolellisesti koulutuksesta aiheutuvat kustannukset ja mahdolliset tuotot huomioiden. Ammattikorkeakoulu on varautunut panostamaan uuteen koulutusvastuuseen.

4.1.4. Lapin ammattikorkeakoulun tekniikan ammattikorkeakoulututkintoa ja siihen liitettävää insinööri (AMK) –tutkintonimikettä koskevaan koulutusvastuuseen lisätään täsmennys logistiikka

Uusi logistiikan koulutusvastuu vastaisi alueen yritysten tarpeisiin, jotka liittyvät puhtaan siirtymän ja pohjoisen Suomen kehittämisenäkymien edistämiseen sekä logistiikka-alan työnohjo-osaamispuolaan. Myös Oulun ammattikorkeakoulu on hakenut kyseistä koulutusvastuuta. Kaikki lausunnonantajat puoltavat esitystä. Ammattikorkeakoulu on valmistellut esityksen perustuen yhteistyöhön Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kanssa. Ammattikorkeakoulu on varautunut rekrytoimaan uutta henkilöstöä opetus- ja suunnittelutehtäviin sekä rahoittamaan alkavaa koulutusta viisi ensimmäistä vuotta taseeseen kertyneistä voittovaroista. Ammattikorkeakoulun mukaan investointi ei näin ollen vaaranna ammattikorkeakoulun taloutta.

4.2. Kielteiset päätökset

Esitetään, että valtioneuvosto antaa muihin hakemuksiin kielteisen päätöksen. Koulutusvastuun laajentamiseen ei näiltä osin ole ammattikorkeakoululain 7 §:ssä tarkoitettuja edellytyksiä, koska toimiluvan muuttamista ei voida perustella koulutustarpeen olennaisilla muutoksilla tai muilla ammattikorkeakoulutoimintaan liittyvillä olennaisilla syillä.

4.2.1. Centria-ammattikorkeakoulu: matkailu- ja ravitsemisalnan ammattikorkeakoulututkinto, restonomi (AMK)

Koulutusvastuu on tällä hetkellä 13 ammattikorkeakoulussa, ml. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Esityksen mukaan koulutussisällössä painottuisivat matkailupalvelujen tuottaminen ja tapahtumajärjestäminen. Centria-ammattikorkeakoulun edeltäjä Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu luopui matkailun koulutuksesta vuonna 2013. Koulutusta ei ole syytä avata Centria-ammattikorkeakoulussa uudelleen huomioiden useassa ammattikorkeakoulussa olemassa oleva koulutustarjonta, myös lähialueella. Koulutustarpeeseen voidaan vastata nykyisten koulutusvastuiden puitteissa ja korkeakoulujen yhteistyöllä.

4.2.2. Jyväskylän ammattikorkeakoulu: liikunnan ammattikorkeakoulututkinto, liikunnanohjaaja (AMK)

Koulutusvastuu on tällä hetkellä Haaga-Helia ammattikorkeakoululla, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululla, Kajaanin ammattikorkeakoululla, Lapin ammattikorkeakoululla ja Yrkeshögskolan Arcadalla. Koulutus- ja työvoimatarpeiden näkökulmasta koulutusta antavien ammattikorkeakoulujen määrää ei ole tarpeen lisätä. Tilanne ei ole oleellisesti muuttunut edellisten kielteisten päätösten (Turun ammattikorkeakoulu 2020, Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2021) jälkeen. Työ- ja elinkeinoministeriön työvoimabarometrin marraskuun 2024 tilanteen mukaan liikunnan ja vapaa-ajan ohjaajista on ylitarjontaa usealla alueella, myös Keski-Suomessa. Liikunnanohjaaja (AMK) -koulutusvastuuta on laajennettu vuonna 2020 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakouluun alueen elinvoimaisuuden vahvistamisen perusteella.

4.2.3. Lapin ammattikorkeakoulu: sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, ensihoitaja (AMK)

Koulutusvastuu on tällä hetkellä yhdeksässä ammattikorkeakoulussa, ml. Oulun ja Kajaanin ammattikorkeakoulut. Lapin alueella on hyvinvointialueen mukaan ensihoidon osaajapula ja sen mukaan koulutusvastuu tarvittaisiin, mutta toisaalta työvoimabarometrin marraskuun 2024 tilanteen mukaan työvoiman kysyntä ja tarjonta ovat Lapin alueella tasapainossa. Alueella on pulaa harjoittelupaikoista jo tällä hetkellä. Ensihoitajaopiskelijat joutuvat jonottamaan harjoitteluun pääsyä, mikä hidastaa opintojen etenemistä. Riittämätön määrä harjoittelua ambulanssissa on vaaraksi potilas- ja työturvallisuudelle.

Koulutustarpeeseen voidaan vastata nykyisten koulutusvastuiden puitteissa ja yhteistyöllä ilman uutta koulutusvastuuta. Kaksoistutkintoihin suunnitteilla oleva rakenneuudistus tukee jatkossa satelliittikoulutuksena järjestettävää ensihoidon koulutusta.

Kajaanin, Lapin ja Oulun ammattikorkeakoulut ovat laatineet joulukuussa 2024 yhteistyösopimuksen ja toimintasuunnitelman pohjoisen korkeakoulujen koulutus- ja tki -yhteistyöstä sosiaali- ja terveysalan koulutusvastuissa osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi. Suunnitelman mukaan ensihoitajakoulutuksen tarjonta toteutetaan Lapissa Oulun ja Kajaanin ammattikorkeakoulujen yhteistyönä, mikäli Lapin ammattikorkeakoulu ei saa hakemaansa koulutusvastuuta. Sopimuksessa harjoittelupaikkojen todetaan olevan kriittisiä ja yhteisiä.

4.2.4. Laurea-ammattikorkeakoulu: liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto, tradenomi (AMK), täsmennys logistiikka

Koulutusvastuu on tällä hetkellä Kaakkois-Suomen ja Turun ammattikorkeakouluissa. Lisäksi Metropolia Ammattikorkeakoulu toteuttaa englanninkielistä Bachelor of Business Administration (BBA) International Business and Logistics -koulutusta, joka yhdistää liiketaloutta ja logistiikkaa. Kaikki em. ammattikorkeakoulut sijaitsevat eteläisessä Suomessa, joten Uudenmaan alueen koulutustarpeeseen voidaan katsoa vastattavan kyseisten korkeakoulujen olemassa olevilla koulutusvastuilla ja korkeakoulujen yhteistyönä.

4.2.5. Laurea-ammattikorkeakoulu: sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, geronomi (AMK)

Koulutusvastuu on tällä hetkellä kuudella ammattikorkeakoululla. Koulutus- ja työvoimatarpeeseen tulisi vastata pääkaupunkiseudun kolmen ammattikorkeakoulun – Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu, Metropolia Ammattikorkeakoulu – muodostaman strategisen 3AMK-

yhteistyön puitteissa. Metropolialla on kyseinen koulutusvastuu. Vanhustyön koulutustarve painottuu toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammattikorkeakoulujen ikäosaamisen verkosto kehittää laaja-alaisesti alan asiantuntemusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee verkoston toimintaa.

4.2.6. Metropolia Ammattikorkeakoulu: liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto, tradenomi (AMK), täsmennys tietojenkäsittely

Koulutusvastuu tällä hetkellä 17 ammattikorkeakoululla, ml. Haaga-Helia ja Laurea-ammattikorkeakoulut. Metropolia Ammattikorkeakoulun, Haaga-Helia ammattikorkeakoulun ja Laurea-ammattikorkeakoulun strategisen 3AMK –yhteistyön puitteissa voidaan vastata pääkaupunkiseudun tietojenkäsittelyn koulutus- ja työvoimatarpeisiin ilman, että kaikilla liittouman korkeakouluilla on ko. koulutusvastuu.

4.2.7. Metropolia Ammattikorkeakoulu: tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, insinööri (AMK), täsmennys apuvälinetekniikka ja kuntoutus

Apuvälinetekniikan koulutusvastuu on vain Metropolialla eikä ehdotettua tekniikan alalle sijoitettavaa apuvälinetekniikan ja kuntoutuksen koulutusta ole nykyisin lainkaan olemassa. Esityksen mukaan koulutus siirrettäisiin sosiaali- ja terveysalalta tekniikan alalle ja tutkintonimikkeenä olisi jatkossa insinööri (AMK). Koulutusta olisi tarkoitus laajentaa 210 opintopisteestä 240 opintopisteeseen vastaamaan insinöörikoulutuksen valtioneuvoston asetuksella säädettyä laajuutta, mikä johtaisi koulutuksen pidentymiseen puolella vuodella. Tämä pitkittäisi koulutusaikaa eikä olisi koulutuspoliittisesti tarkoituksenmukaista.

4.2.8. Oulun ammattikorkeakoulu: Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, insinööri (AMK), täsmennys logistiikka

Koulutusvastuu on tällä hetkellä Hämeen ammattikorkeakoululla, Jyväskylän ammattikorkeakoululla, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululla ja Savonia-ammattikorkeakoululla. Kyseistä koulutusvastuuta ehdotetaan lisättäväksi Lapin ammattikorkeakoululle, mikä edistää koulutuksen saatavuutta Pohjois-Suomen alueella. Esityksen mukaan koulutusta on tarkoitus ensivaiheessa järjestää vain englannin kielellä. Koulutusvastuu edellyttäisi koulutuksen järjestämistä myös suomeksi, joka on Oulun ammattikorkeakoulun toimiluvan mukainen opetus- ja tutkintokieli. Esityksen rahoitussuunnitelma perustuu hankerahoitukselle sekä opetus- ja kulttuuriministeriön strategiarahoitukselle. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei rahoita erikseen uusia koulutusvastuita, mistä on informoitu korkeakouluja.

4.3. Vaikutukset

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus jatkaa korkeakoulujen profiloitumisen tukemista, jotta voimavarat käytettäisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Korkeakouluja kannustetaan löytämään tutkimusalat, joilla ne voivat tavoitella maailman kärkeä omilla vahvuusalueillaan sekä hyödyntämään yhteistyön mahdollisuuksia tehokkaammin ottaen huomioon alueelliset ja kielelliset näkökohdat. Korkeakoulujen autonomiaa tuetaan, mutta koordinoitua tarvitaan.

Hallitusohjelman mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on vastata työelämän nopeasti uudistuviin osaamistarpeisiin, tukea yritysten uudistumista ja nostaa väestön osaamis- ja koulutustasoa. Ammattikorkeakouluilla on tärkeä rooli alueiden elinvoiman kehittäjinä ja työ- ja elinkeinoelämän uudistajina. Ammattikorkeakouluilla on keskeinen tehtävä vastata osaajatarpeisiin eri toimialoilla.

Ammattikorkeakoulujen koulutusvastuita koskevilla laajennuksilla tuetaan korkeakoulujen autonomiaa ja profiloitumista sekä parannetaan korkeakoulujen mahdollisuuksia reagoida alueilla vallitsevaan osaajapulaan ja koulutustarpeeseen.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kulttuurialan artenomi (AMK)- sekä sosiaali- ja terveysalan jalkaterapeutti (AMK) -koulutusvastuiden lakkauttamisilla mahdollistetaan ammattikorkeakoulun luopuminen koulutusvastuista, jotka ovat muodostuneet käytännössä vaikeiksi toteuttaa ja heikon vetovoiman vuoksi myös taloudellisesti rasitteiksi. Ko. koulutusvastuiden lakkauttaminen mahdollistaa ammattikorkeakoulun keskittymisen vahvuusalueilleen sekä toisaalta vahvistaa

Hämeen ammattikorkeakoulun ja Metropolia Ammattikorkeakoulun profiloitumista koulutusvastuissa, joista Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu luopuu.

Lab-ammattikorkeakoululle myönnettävä laboratorioanalyttikko (AMK) koulutusvastuu vastaa alan koulutus- ja työvoimatarpeisiin pääkaupunkiseudun ulkopuolella.

Lapin ammattikorkeakoululle myönnettävä insinööri (AMK), logistiikan koulutusvastuu edistää pohjoisen Suomen kehitystä erityisesti puhtaan siirtymän osalta sekä vastaa logistiikka-alan työajohtoa koskevaan osaamispuulaan.

Muilta osin koulutustarpeisiin voidaan vastata nykyisten koulutusvastuiden puitteissa.

Esityksillä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen. Ammattikorkeakoulujen uudet koulutusvastuut toteutetaan ammattikorkeakouluille myönnetyn perusrahoituksen ja sopimuskaudelle 2025–2028 sovittujen tutkintotavoitteiden puitteissa. Uusien koulutusvastuiden toteuttamiseen ei myönnetä opetus- ja kulttuuriministeriön erillisrahoitusta.

Uusien koulutusvastuiden vaikutukset ovat nähtävillä työmarkkinoilla vasta usean vuoden kuluttua. Toimilupien koulutusvastuita koskevat muutokset tulisivat voimaan vuosina 2025 ja 2026. Ammattikorkeakoulut voivat ottaa opiskelijoita uusien koulutusvastuiden mukaiseen koulutukseen, joka alkaa 1.8.2025 jälkeen. Ammattikorkeakoulututkinnon laajuus on alasta riippuen 210–240 opintopistettä (3,5–4 vuoden opinnot).